
Wierzchląd, st. 12, gm. Stargard Szczeciński, woj. zachodniopomorskie, AZP 33-09/34

Informator Archeologiczny : badania 33, 42-43

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Jarosława M. Frasia (autor sprawozdania, Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka). Finansowane przez Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię około 250 m².

Badania prowadzono w rejonie wykopów z lat poprzednich, w których natrafiono na liczne jamy słupowe i osadowe łączone z osadnictwem ludności neolitycznej zaliczanej do tzw. kultury lendzielskiej. Ze względu na stwierdzenie nieścisłości w rozplanowaniu wykopów założonych przez J. Dudę w roku 1996 z dokumentacją stanowiska, prowadzono prace weryfikacyjne mające na celu rozpoznanie zasięgu poszczególnych wykopów, a w konsekwencji powiązanie licznych jam słupowych w ramach większych konstrukcji naziemnych lub tylko w niewielkim stopniu zagłębionych w gliniaste podłoże.

W sezonie 1999 oznaczono 24 obiekty, z których większość została uznana za jamy słupowe. Ich średnica wynosi od kilkunastu do około 30 cm. Miąższość uchwyconych obiektów jest niewielka i często nie przekracza 5 cm. Do ciekawszych obiektów należy zaliczyć rozpoznany obecnie na długości ponad 7 metrów, ułożony na linii wschód-zachód rowek zawierający w swoim wypełnisku materiały kultury lendzielskiej. Jego funkcja na obecnym etapie prac nie została jeszcze wyjaśniona.

Wśród odkrytych materiałów archeologicznych dominuje ceramika kultury lendzielskiej, do której należy zaliczyć również odkryty inwentarz krzemienno-obsydianowy. Odkryto także nieliczne ułamki naczyń z okresu wpływów rzymskich oraz wczesnego i późnego średniowiecza.

W trakcie eksploracji uwidoczniły się następujące nawarstwienia:

- warstwa orna o miąższości około 30-40 cm
- warstwa spływów (widoczna w południowej części badanego terenu)
- słabo czytelna warstwa „kulturowa” widoczna pod warstwą spływów – ewentualnie można ją łączyć z dennymi pozostałościami dużych obiektów. W tym zakresie będą prowadzone dalsze prace weryfikacyjne. Należy tu nadmienić, że jednorazowe odsłonięcie większej powierzchni nie jest możliwe ze względu na podział własnościowy terenu i spory pomiędzy mieszkańcami wsi Rożnowa. Z tego też powodu nie można dokonać weryfikacji wykopów z roku 1966.

- warstwa gliny związana z utworami polodowcowymi pojawiająca się w górnych partiach stoku już na głębokości około 30-40 cm od poziomu gruntu.

Całość terenu jest poważnie zagrożona przez szybko rozwijającą się zabudowę jednorodzinną oraz orkę, dochodzącą w dużej części stanowiska aż do pokładów gliny. Już teraz obserwuje się znaczne zniszczenie płytko zalegających obiektów.

Stanowisko należy bezwzględnie poddać dalszym badaniom wykopaliskowym zarówno o charakterze ratowniczym, jak i badawczym ze względu na jego rangę. Trzeba tutaj zaznaczyć istotną rolę neolitycznej osady w badaniach nad pradziejowym warzelnictwem w Polsce. Na stanowisku stwierdzono występowanie licznych ułamków brykietazy do porcjowania soli oraz jam, w których zapewne były składowane. Stwierdzono także występowanie licznych jam słupowych łączących się w większe konstrukcje o charakterze mieszkalnym i gospodarczym. Stanowisko dostarczyło także pojedynczy zabytek sztuki neolitycznej (gliniany „baranek”) oraz ciekawe materiały ceramiczne z wczesnego średniowiecza, datowane już na VI/VII w.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach i Materiałach do Dziejów Żup Solnych w Polsce”.

Badania będą kontynuowane.

WIERZCHŁĄD, st. 12, gm. Stargard Szczeciński, woj. zachodniopomorskie, AZP 33-09/34

- osadnictwo kultury ceramiki wstęgowej rytej (neolit)
- osadnictwo kultury łużyckiej (schyłek epoki brązu – wczesna epoka żelaza)

Badania prowadził mgr Krzysztof Kowalski (Dział Archeologii Muzeum Narodowego w Szczecinie). Finansowało Muzeum Narodowe w Szczecinie. Sezony badań 1998-1999.

Badania miały charakter ratowniczo-rozpoznawczy i przeprowadzono je w ślad za zgłoszeniem odkrycia skupiska wyoranych ułamków naczyń kultury ceramiki wstęgowej rytej. Ze względu na brak możliwości dokładnego zlokalizowania miejsca odkrycia, w celu uchwycenia naruszonych reliktyw osadnictwa zakładano wykopy sondażowe o powierzchni 1-40 m². Łącznie objęto wykopami obszar 479 m².

Stanowisko położone jest na językowato rozciągniętym wyniesieniu, przebiegającym w kierunku niższych partii doliny jeziora Miedwie, na styku występowania gleb czarnoziemowych i innych gleb wytworzonych na glinach. Przebadano 8 obiektów, z których 3 wiążą się z kulturą ceramiki wstęgowej rytej, 1 z kulturą łużycką, a pozostałe 5 nie zawierało ruchomego materiału zabytkowego lub nie było źródłami archeologicznymi (negatywy po wyoranych kamieniach z redeponowanymi pojedynczymi zabytkami w wypełnisku). Spośród nieruchomych źródeł wczesnoneolitycznych 2 miały charakter jam gospodarczych i zawierały bardzo ubogie zespoły zabytków, trzeci stanowił pozostałość zagłębionego w ziemię obiektu mieszkalnego (zachowana głębokość 0,4-0,7 m). W rzucie poziomym miał on wydłużony (7,8 x 4,2 m) po linii wschód-zachód, lekko jajowaty zarys i nie posiadał wewnątrz ani na zewnątrz śladów konstrukcji nośnej części naziemnej. W obiekcie odkryto nikielne ślady niewielkiego paleniska. Z wypełniska wyeksplorowano 315 fragmentów ceramiki, 35 artefaktów krzemiennych (dominuje surowiec narzutowy, z niewielkim udziałem krzemienia czekoladowego) i fragment motyki kamiennej. Stylistyka odkrytej ceramiki wykazuje szereg cech ogólnych kultury ceramiki wstęgowej rytej z obu dolnoodrzańskich enklaw osadniczych, lecz niektóre elementy zdobnicze pozwalają ją chronologicznie odnosić do młodszych zespołów tej kultury na Niżu Polskim. Przebadany obiekt ludności kultury łużyckiej był rozległą, wieloczołową jamą po wydobywaniu gliny. W dwóch spośród czterech głębszych jej części natrafiono na ślady ognisk. W wypełnisku zarejestrowano liczne fragmenty ceramiki i kości zwierzęce. Chronologicznie obiekt wiąże się ze schyłkiem epoki brązu – wczesną epoką żelaza.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.

Wierzchuca Nagórna, st. 3, gm. Drohiczyn, woj. podlaskie, AZP 51-81 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

WILKOSTOWIO, st. 23/24, gm. Aleksandrów Kujawski, woj. kujawsko-pomorskie

- osadnictwo kultury pucharów lejkowatych

Prace prowadzone były z ramienia Pracowni Epoki Kamienia Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, w terminie od 16 do 27 sierpnia, pod kierownictwem prof. dr hab. Lucyny Romańskiej. W roku 1999 badania koncentrowały się w zachodniej części stanowiska i były kontynuacją badań z lat ubiegłych. Przebadano powierzchnię 390 m².

Zidentyfikowano 21 obiektów (większość z nich to wkopy współczesne). Najważniejszym obiektem jest jama 11, która dostarczyła znaczne ilości materiału zabytkowego (ceramika polepa). Jama ta stanowi pozostałość chaty. Materiał ruchomy to ceramika, krzemienie, wyroby kamienne (siekierka) przypisywane kulturze pucharów lejkowatych.

Wilkowice, st. 8, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie, AZP 83-29/123 – patrz: wczesne średniowiecze

WOJKOWICE, st. 15, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie, AZP 82-29/134

- osada/obozowisko z młodszej epoki kamienia: kultura pucharów lejkowatych, kultura amfor